

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

סילבוס קורס לסטודנט

המחלקה לחינוך תשפ"א 2021-2010

התפתחות תקינה ופתולוגית - קורס בחירה 4 נק"ז

מס' קורס סמסטר א': 12920011 מס' קורס סמסטר ב': 12920022

פרופ' עידית כ"ץ

מטרת הקורס:

העמקת הידע על היבטים שונים של התפתחות תקינה ופתולוגית ועל הקשר בין התפתחות לבין תפקוד בבית הספר.

תמצית:

הקורס יעסוק בתחומי התפתחות שונים כגון: התפתחות מוטורית, התפתחות האינטגרציה הסנסורית, התפתחות השפה והתקשורת הבין אישית. כמו כן נעסוק במשך מספר שיעורים בילד החרגי ומשפחתו. בקורס נסקור מהלך תקין של כל אחד מתחומי ההתפתחות ונדון בהתאמה בין ההתפתחות של הילד לבין הציפיות הרגשיות והקוגניטיביות ממנו במערכת החינוך. כמו כן, נדון בתסמינים המאפיינים עיכוב, ליקוי או פתולוגיה התפתחותית. היכרות עם אספקטים שונים ומגוונים של ההתפתחות התקינה והפתולוגית תאפשר ליועצים, לפסיכולוגים, למורים ולמנהלים—לראות, לנתח ולהבין מצבים בבית הספר מתוך נקודת מבט התפתחותית.

מהלך הקורס:

במהלך הקורס נדון בכל תחום התפתחותי במשך מספר שיעורים. לאחר היכרות עם המהלכים התקינים ופתולוגיים של תחום ההתפתחות, יערכו הסטודנטים תצפיות על ילדים בעלי התפתחות תקינה או כאלו הסובלים מהליקויים התפתחותיים הנלמדים. סיכום ההסתכלות יובא לדיון בכיתה ויוגש בכתב למרצה.

בכל סמסטר יוגש על ידי הסטודנט דו"ח קריאה של מאמר עדכני שפורסם בירחון מקצועי מרכזי - **בשפה האנגלית** - העוסק בתחום ההתפתחות. המאמר יבחר על ידי הסטודנט מתוך המאגר המעודכן של ספריית האוניברסיטה. **יש לקבל את אישור המרצה למאמר שנבחר.**

ציון בקורס:

דוחות קריאה -80%

תצפית 20% (במקרה של למידה מרחוק גם בסמסטר ב' תיערך תצפית וירטואלית)
נוכחות: חובה

ציון עובר (על פי תקנון האוניברסיטה) הוא 65.

הנוכחות בשיעורים היא חובה. סטודנט שלא יגיע ברצף לשיעורים או יעדר משיעורים - יורדו לו 10 נקודות מהציון הסופי ובמקרים חריגים אף תופסק השתתפותו בקורס.

תכנית הקורס:

תוכן	נושא
בשיעורים אלו נסקור מהלך תקין של התפתחות מוטורית. נתמקד בהתפתחות בגיל הגן ובית הספר. נדון בליקויים בהתפתחות המוטורית. (C.P, Motor Dispraxia)	התפתחות מוטורית
בשיעורים אלו נכיר את חשיבות הבשלות התחושתית לתפקוד תקין בבית הספר. נתאר תסמונות שונות של ליקויים באינטגרציה הסנסורית ואת ביטוייה השונים.	התפתחות האינטגרציה הסנסורית
במהלך שיעורים אלו נסקור את המהלכים הרגשיים שעוברת המשפחה של הילד החריג מיום הולדתו. נדון בהורים, באחים, ובמשפחה המורחבת.	הילד החריג ומשפחתו
בשיעורים אלו נכיר את תסמונת טוראט ואת הביטויים האפשריים לתסמונת זו.	תסמונת טוראט
בשיעורים אלו נעסוק במהלך תקין של התפתחות תקשורת בין אישית. נדון בליקויים בהתפתחות ונתמקד בילדים הסובלים מאוטיזם ואספרגר.	התפתחות תקשורת בין אישית
בשיעורים אלו נסקור את התפתחות הדימוי העצמי ואת הקשר בין התפתחות דימוי עצמי ובין התפתחות קוגניטיבית ורגשית. כמו כן, נבחן אלו גורמים משפיעים על הדימוי העצמי ומושפעים ממנו.	התפתחות הדימוי העצמי
- הרצאת אורח	התפתחות הילד העיוור
- הרצאת אורח	אפילפסיה

רשימת מקורות (חלקית):

ספרים אלו מקיפים תחומי התפתחות שונים ומהווים חומר קריאה בסיסי לנושא התפתחות הילד. מאמרים רלוונטיים מכתבי עת מקצועיים, ימסרו בהמשך השנה מידי המרצה או יאותרו על ידי הסטודנטים במאגר הנתונים האוניברסיטאי.

נושא	ספרים רלוונטיים
מבוא להתפתחות וספרים מקיפים	סרוף, א., קופר, ר., דהארט, גאניץ 1996. <u>התפתחות הילד טבעה ומהלכה</u> , האוניברסיטה הפתוחה. (S72512 767.9 HQ) מאסן, פ.ה., קונג'ר, ג.ג., קאגן, ג. (1979). <u>התפתחות הילד ואישיותו</u> הוצאת לדורי תל-אביב. (BF721.M8812) Blackwell <u>Developmental psychology</u> . Slater, A., & Muir, D. Eds. (1998) Publishers Ltd. <u>Theories of human development</u> . Prentice Hall Englewood .Green Michael (1989) cliffs, New Jersey.
התפתחות מוטורית וסנסורית	רצון מירי, (1993) <u>התפתחות מוטורית ותחושתית ותהליכי למידה</u> . הוצאת סמינר הקיבוצים. Fisher, Murray, Bundy, 1991. <u>Sensory Integration: Theory and practice</u> . F.A. Davis Company. Philadelphia. Katz, I. (2007). Students with Sensory Integration Dysfunctions: Issues for School Counselors. <i>Journal of School Counseling</i> , 4 (22). (עותק אלקטרוני).
התפתחות ההומור	זידמן, ע. (1994). <u>הומור</u> . הוצאת פפירוס תל-אביב. (BF.723 H85 Z3) זיו, א. (1984). <u>הומור ואישיות</u> . הוצאת פפירוס תל-אביב. (BF575.W5Z58) זיו, א. (1981) <u>פסיכולוגיה של ההומור</u> הוצאת "יחדיו". (BF575.W5Z5) <u>Humor, its origin and development</u> . (BF723.H85M32) .McGee, P. E. (1979) <u>Children's humor</u> . J. Wiley. McGee, P.E & Chapman, A.J. (Eds.) (1980) (BF.723.H85C74)
תסמונת טוראט	אברמוביץ, מ. (2000). <u>תסמונת טוראט להכיר ולהבין</u> . בני ברק, דפוס טליגרף
ילד חריג ומשפחתו	גורדון, ס. (1980). <u>חיים שלמים, מדריך לצעירים מוגבלים, להורים, למורה, למטפלים. ספריית הפועלים.</u> טלר, י. (2001). <u>התמודדות המשפחה עם ילד חריג</u> . מכון סאלד ירושלים. Featgerstone, H. (1981). <u>A difference in the family: Living with a disabled child</u> . Penguin Books. Moraghan - Jablow, M. (1982). <u>Cara: Growing with a retarded child</u> . Temple University Press, Philadelphia. Seligman, M. (1991). <u>The family with handicapped child</u> . Allyn and Bacon.

ספרים רלוונטיים	נושא
Uta Frith (1991). <u>Autism and Asperger syndrome</u> , Cambridge University Press. Gary B. Mesibov, Victoria Shea, and Lynn W. Adams (Eds.). (2001). <u>Understanding Asperger syndrome and high functioning autism</u> . New York: Kluwer Academic Plenum Publishers.	אוטיזם ואספרגר

Ben-Gurion University of the Negev
The Faculty of Humanities and Social Sciences

Syllabus

Department of Education **2019-2020**

Course Name: Normal and abnormal development

Number: winter semester: 12920011 , spring semester 12920022

Lecture: Dr. Idit Katz

Instruction Objectives:

Course Description:

The purpose of this course is to deepen the knowledge about normal and abnormal development, and about the connection between development and adaptive school behavior.

This course deals with different aspects of development. Normal and abnormal developmental paths, as well as the congruence between the developmental level and symptoms typical to disorders, dysfunctions and pathology in development will be presented.

The knowledge regarding normal and abnormal developmental paths will enable school counselors and psychologists to hold a developmental perspective while analyzing various episodes in school.

On successful completion of the course, the student should be able to:

1. Identify normal and abnormal developmental paths
2. Know what steps to take in order to support students with developmental disabilities in school and their families.

Chapters:

1. Motor development: The normal path of fine and gross motor development. Motor development dysfunctions: C.P, Motor Dyspraxia, motor Dysgraphia.
2. Sensory Integration: The normal path of development of sensory integration functioning and its implication on adaptive school performance. SI dysfunctions: tactile defensiveness, gravitational insecurity, vestibular be-lateral disorder.
3. Tourette syndrome: Signs, symptoms, causes, and treatment in school.
4. Personal and social communication: Normal developmental path of personal and social communication. Dysfunctions: Autistic spectrum disorders
5. The visually impaired student in the classroom
6. Students with epilepsy in school

7. The exceptional child in the family: The effect that child with special needs may have on his family. Challenges families face.

Requirements:

Attendants: Mandatory

Essays: 2 X 40 = 80%

Observation: 1X 20 = 20%

Total 100%

Bibliography:

- Abramovits, M (2000). Tourette syndrome: Know and understand. Teligraph print, Bney Brrak (Hebrew).
- Fisher, Murray, Bundy, 1991. Sensory Integration: Theory and practice. F.A. Davis Company. Philadelphia.
- Frith, U. (1991). Autism and Asperger syndrome, Cambridge University Press.
- Gordon, S (1980). Full life: A guide for disabled people, their parents' teachers and therapists. Sifriyat Hapoalim (Hebrew).
- Katz, I. (2007). Students with Sensory Integration Dysfunctions: Issues for School Counselors. *Journal of School Counseling*, 4 (22). ([עיתון אלקטרוני](#)).
- Mesibov, G.B., Shea, V. & Adams, L, M. (Eds.). (2001). Understanding Asperger syndrome and high functioning autism. New York : Kluwer Academic Plenum Publishers.
- Ratzon M. (1993). Sensory Motor development and learning processes. Seminar Hakibutzim publishers (Hebrew).
- Seligman, M. (1991). The family with handicapped child. Allyn and Bacon.